

Høringsnotat

Forslag til et midlertidig forsøk om utprøving av rammeavtaler i
tilknytning til ordningen med tilskudd til ekspertbistand

21.02.2022

Høringsfrist: 14. mars 2022

1. Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sender med dette på høring forslag til et midlertidig forsøk om utprøving av rammeavtaler i tilknytning til ordningen med tilskudd til ekspertbistand. Forslaget innebærer at Arbeids- og velferdsetaten gjennomfører en pilotering hvor etaten i henhold til lov og forskrift om offentlige anskaffelser inngår avtaler knyttet til de mest brukte kompetanseområder av eksperter.

Intensjonsavtalen om mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) legger til grunn at ekspertbistand skal være en tilskuddsordning til arbeidsgiver, og det var dette som ble lagt til grunn da den gjeldende forskriften var på alminnelig høring i 2019. Forslaget vil derfor kreve en endring i forskrift om tilskudd til ekspertbistand.

Utpøringsperioden vil gjelde for 2022, med mulighet for forlengelse dersom tilskuddsordningen blir forlenget.

2. Kort om ordningen med tilskudd til ekspertbistand

Tilskudd til ekspertbistand er et virkemiddel i IA-avtalen 2019-2022 som skal støtte opp under arbeidet med å forebygge og redusere sykefravær på den enkelte arbeidsplass.

Tilskuddsordningen er regulert i forskrift 29. august 2019 nr. 1105 om tilskudd til ekspertbistand, som er fastsatt med hjemmel i folketrygdloven § 8-7a.

Formålet med tilskuddsordningen er å forebygge og redusere sykefravær i enkeltsaker med lange og/eller hyppig gjentakende sykefravær på den enkelte arbeidsplass.

Ekspertbistand betyr at arbeidsgiver og arbeidstaker får hjelp fra en nøytral person som har kompetanse på sykefravær og arbeidsmiljø. Eksperten skal bidra til å avklare og finne løsninger på utfordringer som fører til sykefravær, og foreslå tiltak som kan gjøre arbeidstakeren i stand til å utføre arbeidet sitt. Målet er at arbeidstakeren skal komme tilbake til arbeid, eller i et annet arbeid hos samme eller en annen arbeidsgiver.

Eksperten som hentes inn skal være en nøytral person utenfra arbeidsplassen, og som har kompetanse på sykefraværsoppfølging og arbeidsmiljøutfordringer. Hvem eksperten er, og hva vedkommende bringer inn av kompetanse, er avhengig av den konkrete problemstillingen som skal løses.

Slike eksperter har ofte kompetanse på arbeid og helsefeltet, og kan for eksempel være en fysioterapeut, ergoterapeut, sykepleier eller psykolog med kompetanse på områder som relasjoner og kommunikasjon på arbeidsplassen, sykefraværsoppfølging og tilrettelegging, konflikthåndtering, omstillingsarbeid, arbeidsevne- og arbeidsplassvurdering og karriereveiledning mv. Ekspertbistanden skal resultere i en rapport til arbeidsgiveren og arbeidstakeren som beskriver årsakene til sykefraværet, og som foreslår tiltak for tilbakeføring til arbeid.

Tilskuddet dekker arbeidsgiverens utgifter til ekspertbistand opp til en maksimal sats. Tilskudd kan gis i sykmeldingsperioden, men også mellom sykmeldingsperioder der hvor sykmeldingsperiodene forekommer hyppig.

Arbeidsgiver må søke om tilskuddet før ekspertbistanden iverksettes. Arbeidsgiver betaler for ekspertbistanden, og må kreve refusjon av utgiftene fra Arbeids- og velferdsetaten.

Tilskuddsordningen er et virkemiddel i IA-avtalen 2019-2022, og den gjeldende forskriften varer derfor ut 2022.

3. Bakgrunn for forslaget

I 2021 er det regnskapsført om lag 9 millioner kroner til ordningen med tilskudd til ekspertbistand under kapittel 2650, post 76 *Tilskudd til ekspertbistand og kompetansetiltak for sykmeldte*. Det tilsvarer om lag 18 prosent av bevilget beløp til ordningen i 2021, jf. Prop. 1 S (2020-2021) Arbeids- og sosialdepartementet.

Tilskuddsordningen til ekspertbistand har blant annet blitt påvirket av koronapandemien og bruken av tilskuddsordningen har derfor vært liten. Bruken av ordningen har økt gradvis gjennom 2020 og 2021, men aktiviteten er fortsatt betydelig under det som bevilgningen gir rom for. Selv om ordningen så langt er lite brukt, er det store fylkesvise forskjeller i bruken av tilskuddet, noe som indikerer at det er et potensial for økt bruk i landet som helhet.

Status for tilskuddsordningen har vært drøftet i koordineringsgruppen for oppfølging av IA-avtalen, og Arbeids- og velferdsdirektoratet har etablert en partssammensatt arbeidsgruppe som skal vurdere tiltak for å bidra til økt bruk av tilskuddsordningen. Lite kjennskap til tilskuddsordningen trekkes frem som en årsak til det lave forbruket. Arbeids- og velferdsdirektoratet har - i samarbeid med partene i arbeidslivet - arbeidet gjennom 2021 for å gjøre ordningen bedre kjent hos arbeidsgivere, arbeidstakere og ansatte i Arbeids- og velferdsetaten. Det har blant annet blitt arbeidet med tydeliggjøring av hensikten med tilskuddsordningen og forenkling av informasjon om tilskuddsordningen.

I tillegg er det forhold ved innretningen av ordningen som kan medvirke til lite bruk. Arbeids- og velferdsdirektoratet har gjennom en egen kartlegging av erfaringene med tilskuddsordningen og gjennom dialogen med Proba og AFI som evaluerer ordningen, fått viktig innsikt i utfordringene med hvordan ordningen forvaltes. Det har blant annet blitt pekt på at arbeidsgivere synes det er vanskelig å finne fram til en ekspert på egenhånd, samt at det er vanskelig og tidkrevende å søke om tilskudd og refusjon. På grunn av konkurransehensyn har Arbeids- og velferdsetaten ikke mulighet til å anbefale konkrete eksperter overfor arbeidsgiver.

På bakgrunn av innspill fra Arbeids- og velferdsdirektoratet ønsker derfor departementet å gjennomføre en utprøving/pilotering hvor Arbeids- og velferdsetaten inngår rammeavtaler med de erfaringsmessig mest brukte kompetanseområder av eksperter.

4. Nærmere om utprøvingen

En utprøving hvor etaten inngår rammeavtaler med eksperter, skal bidra til å gi innsikt i hvorvidt en slik organiseringen av tilskuddsordningen kan bidra til økt bruk, herunder i hvilken grad innretningen på selve tilskuddsordningen og hvordan ordningen forvaltes har betydning.

Gjennom at Arbeids- og velferdsetaten inngår rammeavtaler med aktuelle eksperter, vil både etaten og arbeidsgivere få god oversikt over ulike ekspertkompetanseområder og aktuelle eksperter i sitt fylke. Arbeidsgiver trenger med dette kun å kontakte arbeids- og velferdsforvaltningen om bistand fra en gitt ekspertgruppe. Det kan bidra til at det blir lettere for arbeidsgivere å ta ordningen i bruk og forenkler administreringen for både arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten. I piloteringen trenger ikke arbeidsgiver å søke om tilskuddet, og Arbeids- og velferdsetaten trenger ikke å behandle søknad om tilskudd eller refusjonskrav. Samlet sett forventes det at forslaget vil kunne bidra til å ivareta brukerbehov på en bedre måte.

Utpøvingen vil skje i regi av NAV Innlandet som i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet, vil få ansvar for forberedelse, gjennomføring og oppfølging av utpøvingen. Tjenesten vil anskaffes i henhold til lov og forskrift om offentlige anskaffelser. NAV Innlandet har erfaring med å innhente rammeavtaler.

Dagens ordning hvor arbeidsgiver selv må finne fram til en aktuell ekspert, vil bestå parallelt slik at arbeidsgiver fortsatt kan velge andre eksperter enn de NAV Innlandet har inngått avtale med. Når arbeidsgivere har behov for ekspertbistand, eller i de tilfeller der NAV vurderer at ekspertbistand er riktig virkemiddel for å få arbeidstaker raskere tilbake til arbeid, kan NAV Innlandet tilby arbeidsgiver valget mellom ett av ekspertområdene som NAV Innlandet har rammeavtale med eller arbeidsgiver kan benytte seg av en ekspert de selv velger, og søke i henhold til dagens ordning. De to ulike løsningene vil med dette kunne utfylle hverandre gjennom utpøvingsperioden, og parallell bruk kan gi viktig erfaring å bygge videre på.

5. Endringer i forskrift om tilskudd til ekspertbistand

Det foreslås ingen endringer i formålet og personkretsen for ordningen tilskudd til ekspertbistand, og heller ikke endringer i ordningens innhold eller vilkår.

Endringen vil imidlertid kreve en særskilt regulering. Det foreslås at dette legges inn som en ny § 9a i den midlertidige forskriften om tilskudd til ekspertbistand. I forskriften §§ 5, 6 og § 9 er det gitt særlige regler knyttet til at tildeling i dag skjer i form av et tilskudd som anses som statsstøtte. I forsøket gjøres det derfor unntak fra disse bestemmelsene, som følge av at tjenesten i forsøket vil anskaffes i henhold til anskaffelsesreglene.

Utpøvingen vil kun gjelde i Innlandet, og dette presiseres i ny § 9a.

Tilskuddsordningen varer som nevnt til og med 31. desember 2022, som er sluttdatoen for den nåværende IA-avtalen. Utpøvingsperioden vil derfor kun gjelde i 2022, men med mulighet for forlengelse dersom tilskuddsordningen blir forlenget.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Utpøvingen vil ha beskjedne økonomiske og administrative konsekvenser som kan gjennomføres innenfor departementets gjeldende budsjettammer. Utpøvingen finansieres over Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett innenfor rammen for tilskudd til ekspertbistand, kapittel 2650, post 76 *Tilskudd til ekspertbistand og kompetansetiltak for*

sykmeldte, samt innenfor rammen til Arbeids- og velferdsetatens driftsbudsjett, kap. 605, post 01 *Driftsutgifter*.

Arbeids- og velferdsetaten er ansvarlig for gjennomføringen og forvaltningen av forsøket, og at midlene blir benyttet som forutsatt.

7. Evaluering

Arbeids- og velferdsdirektoratet har igangsatt en evaluering av ordningen med tilskudd til ekspertbistand. Formålet med evalueringen er å innhente og synliggjøre erfaringer med tilskuddsordningen. Evalueringen gjennomføres av Arbeidsforskningsinstituttet i samarbeid med Proba samfunnsanalyse. Sluttrapporten fra arbeidet ferdigstilles innen utgangen av juni 2022. Arbeids- og velferdsdirektoratet vil vurdere om det skal settes i gang en følgeevaluering av utprøvingen som skisseres i dette høringsnotatet, eventuelt at erfaringene med forsøksordningen kartlegges i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Endring av forskrift om tilskudd til ekspertbistand

Fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet *** med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 8-7a femte ledd

I

I forskrift 39. august 2019 nr. 1105 om tilskudd til ekspertbistand gjøres følgende endring:

Ny § 9a skal lyde:

§ 9a Forsøk med anskaffelse av ekspertbistand

Som en forsøksordning kan Arbeids- og velferdsetaten i begrenset skala inngå avtaler med relevante kompetanseområder av eksperter. Formålet med forsøket er å få kunnskap om en slik organisering vil kunne bidra til økt bruk av tilskuddsordningen gjennom forenklet forvaltning av ordningen for arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten.

Forsøkets virkeområde begrenses til Innlandet fylke.

Anskaffelsen gjøres i overensstemmelse med anskaffelsesreglene. Når ekspertbistand tilbys som en del av dette forsøket gjelder derfor ikke §§ 5, 6 og 9.

II Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.